

FINLANDS FÖRFATTNINGSSAMLING

Utgiven i Helsingfors den 23 januari 2019

108/2019

Lag om ändring av elmarknadslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i elmarknadslagen (588/2013) 8 § 2 mom., 22 § 1 och 4 mom., 47, 49 och 74 § samt 76 §, vilken överförs till ett nytt 11 a kap. som fogas till lagen, samt 87 § 2 mom., och *fogas* till 3 §, sådan den lyder delvis ändrad i lag 1430/2014, en ny 27 a-punkt och till lagen nya 49 a, 49 b och 75 a §, ett nytt 11 a kap. och en ny 86 a § som följer:

3 §

Definitioner

I denna lag avses med

27 a) *enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln* ett dotterbolag till den systemansvariga stamnätsinnehavare som avses i 8 §, som sköter uppgifter som hör till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln och i dessa uppgifter är personuppgiftsansvarig enligt artikel 4.7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 om skydd för fysiska personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter och om upphävande av direktiv 95/46/EG (allmän dataskyddsförordning),

8 §

Elnätstillstånd för en systemansvarig stamnätsinnehavare

En sökande som ansöker om elnätstillstånd för systemansvarig stamnätsinnehavare ska utöver kraven i 6 och 7 § dessutom uppfylla följande krav:

- 1) sökanden ska ha ordnat balanskraftsenhetens funktioner så att de sköts av en separat verksamhetsenhet eller ett helägt dotterbolag,
 - 2) sökanden ska ha ordnat de funktioner som hänför sig till den riksomfattande balansavräkningen så att de sköts av balanskraftsenheten eller av ett intressebolag som sökanden äger tillsammans med stamnätsinnehavare från andra EES-stater,
 - 3) sökanden ska ha ordnat de funktioner som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln så att de sköts av ett helägt dotterbolag.
-

RP 144/2018
EkUB 21/2018
RSv 162/2018

Europaparlamentets och rådets förordning (EU) 2016/679 (32016R0679); EUT L 119, 4.5.2016 s.1

22 §

Nätinnehavarens uppgift vid mätningen av elleveranser

Nätinnehavaren ska ordna den mätning av elleveranser i sitt nät som ligger till grund för balansavräkningen och faktureringen samt registreringen av mätuppgifterna och deras anmälan till parterna på elmarknaden. De mätuppgifter som behövs vid balansavräkningen och faktureringen ska lämnas per eldriftsställe eller per mätning.

Närmare bestämmelser om mätning av elleveranser i elnät utfärdas genom förordning av statsrådet. Bestämmelserna kan gälla

- 1) installering av mätutrustning på eldriftsställen och i kraftverk,
- 2) krav som ställs på mätapparatur och mätningssystem,
- 3) avläsning av mätapparatur,
- 4) tillhandahållande av mätningssuppgifter för att de ska kunna användas av parterna på elmarknaden,
- 5) tidsfördelning i fråga om mättjänster.

5 kap.

Bestämmelser som gäller stamnätet och stamnätsinnehavare

47 §

Riksomfattande balansavräkning

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska inom sitt ansvarsområde sörja för att områdets elbalans och de balansansvarigas elbalanser klarläggs (*riksomfattande balansavräkning*). I den riksomfattande balansavräkningen ska man för varje balansavräkningsperiod klarlägga balansavvikelse mellan balanskraftsenheten och de balansansvariga samt balansavvikelse mellan balanskraftsenheten och balanskraftsenheterna inom andra stamnätsinnehavares ansvarsområden.

49 §

Utveckling av det informationsutbyte som krävs för elhandeln och balansavräkningen

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren har till uppgift att inom sitt ansvarsområde i samarbete med elföretagen utveckla det informationsutbyte som krävs för elhandeln och balansavräkningen. Utvecklingsverksamheten ska främja det informationsutbyte som krävs för elhandeln och balansavräkningen så att utbytet är effektivt och att det är jämlikt och icke-diskriminerande med avseende på elmarknadsparterna, nätinnehavarna och de balansansvariga, samt främja en adekvat informationssäkerhetsnivå vid informationsutbytet. Utvecklingsarbetet ska dessutom främja utvecklingen av efterfrågeflexibilitet och andra mervärdestjänster samt förutsättningarna för den småskaliga elproduktionens tillträde till nät.

Utvecklingen av informationsutbytet enligt 1 mom. omfattar åtminstone

- 1) utvecklande av procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet och deltagande i internationellt utvecklingsarbete i anknytning till dem,
- 2) främjande av kompatibiliteten hos de datasystem som elföretagen använder för informationsutbytet och främjande av ett korrekt informationsutbyte,
- 3) framläggande av förslag för ministeriet om ändring av de procedurer och standarder som hänför sig till informationsutbytet,
- 4) informering, utbildning och rådgivning som hänför sig till informationsutbytet.

Centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren svarar inom sitt ansvarsområde för ordandet av det centraliserade informationsutbyte och den centraliserade informationshantering som marknadsprocesserna för den elhandel som bedrivs i distributionsnäten förutsätter samt för balansavräkningen i distributionsnäten (*centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln*). De centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln omfattar

- 1) förvaltning av detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas kunduppgifter och uppgifter om eldriftsställen,
- 2) ordnande av det informationsutbyte som kundavtalsprocesserna för detaljhandeln och eldistributionen förutsätter,
- 3) ordnande av informationsutbytet i fråga om de mätuppgifter som utgör grunden för faktureringen och balansavräkningen,
- 4) ordnande av informationsutbytet vid av- och påkopplingsprocesser inom elleveranser och eldistribution,
- 5) ordnande av förvaltningen av distributionsnätsinnehavarnas uppgifter om produkt- och fakturarader samt av möjlighet att förvalta detaljförsäljarnas uppgifter om produkt- och fakturarader,
- 6) förmedling av detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas partsuppgifter,
- 7) ordnande av tillträde för detaljförsäljarnas och distributionsnätsinnehavarnas kunder till deras egna uppgifter som innehas av enheten för centraliserat informationsutbyte för elhandeln,
- 8) balansavräkning för elhandeln i distributionsnät och ordnande av informationsutbytet i samband med balansavräkningen,
- 9) bevarande av de uppgifter som gäller tjänsterna enligt 1–8 punkten.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska upprätthålla och utveckla sina de funktioner och tjänster enligt 1 mom. samt de system som krävs för skötseln av dem och gränssnitten till systemen hos andra elföretag så att tjänsterna och systemen fungerar effektivt och är lättanvända, att deras informations säkerhetsnivå är adekvat och att förutsättningarna för en effektivt fungerande detaljhandelsmarknad för el kan tryggas.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska tillhandahålla detaljförsäljarna och distributionsnätsinnehavarna centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln på ett jämlikt och icke-diskriminerande sätt samt se till att dataskyddet för de personuppgifter och företagshemligheter som behandlas i dess datasystem samt för sådana uppgifter som är känsliga med hänsyn till försvaret, beredskapen för undantagsförhållanden och befolkningsskyddet samt skyddsarrangemangen för informations- och kommunikationssystemen har ordnats på tillbörligt sätt.

Den systemansvariga stamnätsinnehavaren ska sörja för hanteringen av risker i samband med de datasystem som den använder för produktion av centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln. Vid riskhanteringen ska hänsyn tas till

- 1) systemens och utrymmenas säkerhet,
- 2) hanteringen av hot mot datasäkerheten och av störningar,
- 3) kontinuitetshantering av affärsverksamhet,
- 4) övervakning, revision och testning,
- 5) tillämpning av eventuella internationella standarder.

Den systemansvariga överföringsnätsinnehavaren ska utan dröjsmål göra en anmälan till Energimyndigheten om de datasystem som överföringsnätsinnehavaren använder för produktion av centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln drabbas av betydande störningar och om de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln utsätts för eller hotas av betydande kränkningar av datasäkerheten eller av andra incidenter som gör att tjänsterna inte fungerar eller som väsentligen stör dem. I fråga om behandling-

en av en sådan anmälan tillämpas förfarandet enligt 29 a §. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om innehållet i anmälningarna, om anmälningarnas form och om hur de lämnas in.

49 b §

Avgifter för den systemansvariga stamnätsinnehavarens informationsutbytestjänster

De uppgifter som avses i 49 och 49 a § finansieras med separata avgifter som den systemansvariga stamnätsinnehavaren har rätt att ta ut hos dem som använder stamnätsservicen, balanstjänsten eller centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln. Avgifterna får täcka de skäligen kostnader som skötseln av uppgifterna orsakat den systemansvariga stamnätsinnehavaren och en skälig vinst. Grunderna för bestämmande av avgifterna ska vara objektiva och icke-diskriminerande.

De serviceavgifter som enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln tar ut ska basera sig på de tjänster som användarna utnyttjar. Avgifterna får inte basera sig på marknadsvärdet för de uppgifter som enheten samlar in med stöd av 49 a §.

Uppgifter om avgifterna och grunderna för hur de bestäms ska publiceras.

74 §

Balansavräkning

Nätinnehavaren och den balansansvariga är skyldiga att ha hand om balansavräkningen. En balansavräkning ska grunda sig på elmätning eller en kombination av mätning och typbelastningskurva och på anmälningar som gäller leveranserna. Om längden på balansavräkningsperioden är kortare än en timme, ska den energimängd per timme som mätts av timmättningsapparat vid ett eldriftsställe eller kraftverk som anslutits till distributionsnätet vid balansavräkningen fördelas enligt belastningskurva eller annan föreskriven beräkningsregel på de balansavräkningsperioder som ingår i timmen i fråga. Närmare bestämmelser om de metoder som ska användas i balansavräkningen utfärdas genom förordning av statsrådet.

Utöver vad som i 4 kap. föreskrivs om nättjänster ska balansavräkningstjänster tillhandahållas parterna på elmarknaden på jämlika och icke-diskriminerande villkor. I utbudet av balansavräkningstjänster får det inte förekomma ogrundade villkor eller villkor som uppenbarligen begränsar konkurrensen i elhandeln.

75 a §

Skyldighet att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln

Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare som bedriver elnätsverksamhet i distributionsnätet ska anlita centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln och se till att deras datasystem och system för informationsöverföring är kompatibla med de datasystem som används av enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln. Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare ska sörja för att de uppgifter som dessa ansvarar för och lämnar till enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln är felfria samt för att de felaktiga uppgifter som de lämnat korrigeras utan dröjsmål.

108/2019

11 a kap.

Informationshantering i samband med marknadsprocesserna för elhandeln

75 b §

Informationshantering i samband med marknadsprocesserna för elhandeln

Elföretag ska upprätthålla och utveckla sina funktioner och tjänster i anslutning till marknadsprocesserna för elhandeln, fullgörandet av balansansvaret och balansavräkningen samt de system som behövs för skötseln av dem och funktionernas förbindelser till systemen hos andra elföretag, så att tjänsterna och systemen fungerar effektivt och är lättanvända, att deras informationssäkerhetsnivå är adekvat och att förutsättningarna för en effektivt fungerande elmarknad kan tryggas.

Bestämmelser om ordnandet av centrala informationsutbytestjänster för elhandeln finns i 5 kap.

75 c §

Bevarande av information i samband med marknadsprocesserna för elhandeln

Elföretag ska bevara de uppgifter som företagen fått vid utförande av de uppdrag eller fullgörande av de skyldigheter som föreskrivs i denna lag och som hänför sig till de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln, marknadsprocesserna för elhandeln, fullgörandet av balansansvar och balansavräkningen i sex års tid från den händelse som uppgiften hänför sig till eller, om det är fråga om uppgifter om ett avtal, i sex års tid från det att avtalet upphört gälla. Personuppgifterna ska avföras ur registret hos ett elföretag när den ovannämnda tiden har löpt ut, om det inte finns någon annan rättslig grund för behandling av dem därefter.

75 d §

Användning av personbeteckning för identifiering av personer

För entydig identifiering av personer får det i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln användas personbeteckning eller annan identifieringsuppgift med motsvarande egenskaper som personbeteckningen med avseende på identifiering av personer. Utöver vad som i övrigt föreskrivs om behandling av personbeteckningar, får ett elföretag behandla personbeteckningar för att kunna utföra sina uppgifter eller fullgöra sina skyldigheter enligt denna lag. Dessutom får detaljförsäljaren eller distributionsnätinnehavaren behandla personbeteckningar också för att entydigt identifiera sina kunder när de är slutförbrukare.

75 e §

Slutförbrukarens och elproducentens rätt att utnyttja uppgifter om sig själv

Nätinnehavaren ska ge slutförbrukaren och elproducenten eller en aktör som dessa utsett en kopia av de mät- och förbrukningsuppgifter som gäller slutförbrukarens eller elproducentens egen elförbrukning och elproduktion och som nätinnehavaren samlat från mätpappaturen vid eldriftsstället. Uppgifterna ska lämnas per eldriftsställe eller per mätning i maskinläsbart standardformat som lätt kan bearbetas. Energimyndigheten får meddela närmare föreskrifter om uppgifternas form och det förfarande som ska iakttas när uppgifter lämnas ut.

Elföretaget ska till en slutförbrukare som är företagets kund eller till en aktör som denne har utsett lämna uppgifter om slutförbrukarens elavtal och sådana andra uppgifter om slutförbrukaren som behövs för byte av elleverantör.

Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare kan ange enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln som den som lämnar ut uppgifter enligt 1 och 2 mom. Uppgifterna ska lämnas till slutförbrukaren utan separat ersättning.

75 f §

Utlämnande av uppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren

Ett elföretag ska ha slutförbrukarens uttryckliga samtycke till att till någon annan utlämna sådana mät- och förbrukningsuppgifter som kan kopplas till slutförbrukaren och som gäller slutförbrukarens elförbrukning eller elproduktion, eller andra uppgifter som slutförbrukaren behöver för byte av elleverantör, om elföretaget erhållit uppgiften i fråga vid utförandet av uppdrag eller fullgörandet av skyldigheter enligt denna lag i samband med de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln, marknadsprocesserna för elhandeln, fullgörandet av balansansvar eller balansavräkningen. Uppgiften får dock lämnas ut utan slutförbrukarens samtycke om

1) utlämnandet behövs för att den som lämnar ut uppgifterna ska kunna fullgöra sin skyldighet enligt denna lag eller någon annan lag,

2) utlämnandet behövs för att mottagarens rätt till information enligt denna lag eller någon annan lag ska kunna tillgodoses,

3) utlämnandet behövs för fullföljande av ett avtal mellan elföretaget och slutförbrukaren, skötsel av en avtalsbaserad kundrelation mellan elföretaget och slutförbrukaren eller för fullgörande av en i denna eller någon annan lag angiven skyldighet som har samband med en kundrelation mellan elföretaget och slutförbrukaren,

4) utlämnandet behövs för att en byggnad eller en del av den eller den egendom som finns i byggnaden ska kunna skyddas mot skada som orsakas av ett avbrott i elöverföringen, eldistributionen eller elleveransen eller för att en sådan skada ska kunna utredas, och mottagaren av den uppgift som lämnas ut är ägare till eller innehavare av byggnaden eller delen av byggnaden eller part i ett anslutningsavtal som gäller byggnaden,

5) det är enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln som lämnar ut uppgifter till Statistikcentralen och utlämnandet behövs för att Statistikcentralen ska kunna utföra sina uppgifter enligt lag,

6) det är enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln som lämnar ut uppgifterna och utlämnandet behövs för allmän vetenskaplig forskning kring energimarknaden eller energianvändning, eller för myndighetsutredning som tjänar allmänt beslutsfattande angående energimarknaden eller energianvändningen.

Enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln får inte i en i 1 mom. 6 punkten avsedd situation lämna ut sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren och dennes avtalspart kan identifieras direkt. I en sådan situation får enheten dock ge rätt att använda sådana uppgifter på basis av vilka slutförbrukaren kan identifieras indirekt. Uppgifter som lämnats ut eller som någon fått användningsrätt till får inte vidareutlämnas, om inte enheten för centraliserat informationsutbyte inom elhandeln ger sitt tillstånd till detta.

76 §

Sekretess och förbud mot utnyttjande

Ett elföretag är skyldigt att hemlighålla sådan information om en kunds eller en annan nätanvändares företagshemlighet som elföretaget fått kännedom om vid utförandet av uppgifter enligt denna lag, elhandelsförordningen eller Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1227/2011 om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi,

om inte röjandet av informationen för någon annan grundar sig på en rättighet enligt denna lag eller de ovannämnda förordningarna eller den till vars förmån sekretessen gäller ger sitt samtycke till att informationen röjs.

Ett elföretag är skyldigt att hemlighålla sådan information som det fått kännedom om vid utförandet av uppgifter enligt denna lag eller elhandelsförordningen och som gäller

1) konstruktioner, anordningar eller system som tjänar försvaret eller objekt som annars är av betydelse för försvaret eller som gäller försvarsberedskapen, om det inte är uppenbart att ett röjande av informationen inte skadar eller äventyrar försvarets intressen,

2) beredskap för undantagsförhållanden eller befolkningsskydd, om ett röjande av informationen skulle skada eller äventyra säkerheten eller utveckling av den, genomförandet av befolkningsskyddet eller beredskapen inför undantagsförhållanden,

3) konstruktioner, anordningar eller objekt som hör till data- och kommunikationssystem eller skyddsarrangemangen för data- och kommunikationssystemen, om det inte är uppenbart att ett röjande av informationen inte äventyrar genomförandet av skyddsarrangemangen för data- och kommunikationssystemen.

Sekretessbelagd information får inte heller lämnas till en bolagsstämma eller andelsstämma eller till fullmäktige och inte heller till aktieägare eller medlemmar som deltar i stämman eller mötet. Sekretessen omfattar också medlemmar och ersättare i ett organ hos ett elföretag, och personer som är anställda hos eller agerar på uppdrag av det, som vid utförande av uppgifter som avses i denna paragraf har fått kännedom om en sekretessbelagd omständighet.

Ett elföretag är dock skyldigt att lämna information som avses i 1 mom. till sådana myndigheter som enligt lag har rätt att få informationen.

Ett elföretag och en person som avses i denna paragraf får inte utnyttja sekretessbelagd information för att skaffa sig själv eller någon annan fördel eller för att skada någon annan.

86 a §

Uppgifter som begärs av slutförbrukaren innan avtal ingås

I syfte att ingå ett elnätsavtal och elförsäljningsavtal ska åtminstone följande uppgifter begäras av en slutförbrukare:

- 1) slutförbrukarens namn och kontaktuppgifter,
- 2) uppgifter i syfte att entydigt identifiera slutförbrukaren,
- 3) adressen till det eldriftsställe som avtalet avser.

87 §

Ingående av avtal

Elnätsavtalet och elförsäljningsavtalet för ett visst eldriftsställe får endast ingås med samma slutförbrukare, som kan vara en eller flera. Elnätsavtalet och elförsäljningsavtalet ska ingås skriftligen, om en avtalspart kräver detta.

Denna lag träder i kraft den 1 februari 2019.

Bestämmelser om tidpunkten för när de i 49 a § avsedda centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln ska införas utfärdas genom förordning av statsrådet.

Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare får fram till dess att de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln införs avvika från skyldigheten enligt 87 § 2 mom. att ingå elförsäljningsavtalet och elnätsavtalet med samma slutförbrukare.

Detaljförsäljare och distributionsnätinnehavare som är skyldiga att anlita centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln ska innan dessa tjänster införs vidta sådana

förberedande åtgärder som införandet av tjänsterna kräver. De förberedande åtgärderna ska vidtas i enlighet med den datakonversionsplan och den införandeplan för de centraliserade informationsutbytestjänsterna för elhandeln som den systemansvariga stamnätsinnehavaren utarbetat i samarbete med elföretagen. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska inom tre månader från ikraftträdandet av denna lag för sig själv utarbeta en plan som innehåller de förberedande åtgärder som krävs med tanke på införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln i enlighet med datakonversionsplanen och införandeplanen. Planen ska kompletteras vid behov. Planen jämte ändringar ska lämnas till Energimyndigheten och den systemansvariga stamnätsinnehavaren. Detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare ska på begäran ge Energimyndigheten och den systemansvarige stamnätsinnehavaren behövliga uppgifter om genomförandet av de förberedande åtgärderna. Energimyndigheten har rätt att besluta att kräva att detaljförsäljare och distributionsnätsinnehavare gör ändringar i sina planer eller sina förberedande åtgärder, om det finns anledning att misstänka att planerna eller de förberedande åtgärderna inte uppfyller kraven på införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln eller om det finns anledning att misstänka att införandet av centraliserade informationsutbytestjänster för elhandeln skulle komma att fördröjas på grund av bristfälliga förberedande åtgärder.

Helsingfors den 18 januari 2019

Republikens President

Sauli Niinistö

Bostads-, energi- och miljöminister Kimmo Tiilikainen